

Ympäristöministeriölle

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia lisäämällä yleiskaavan käyttöä rakennusluvan perusteena ja joustavoittamalla maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista sekä mahdollisimalla suunnittelutarveratkaisujen tekeminen myös alueellisena. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kuntien alueidenkäytön ja rakentamisen ohjaus ehdotetaan poistettavaksi ja valitusoikeus ehdotetaan rajattavaksi vaikutuksiltaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin. Uudistuksen tavoitteena on vähentää ja selkeyttää kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvää sääntelyä sekä lisätä rakentamismahdollisuuksia.

Oikeusministeriö on lausunnossaan arvioinut lakiehdotusta yksinomaan siltä osin kuin se merkitsee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ohjaus- ja valvontatehtävän supistamista ja siihen liittyvää valitusoikeuden rajaamista. Yleisenä huomiona voidaan kuitenkin todeta, ettei ehdotettu sääntely ole kaikilta osin (esim. 129 a §, 137 a §) täysin ongelmitta sovitettavissa kaavoitusmenettelyn ensisijaisuuteen alueiden käytön suunnittelussa sekä tässä menettelyssä turvattaviin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

Ehdotuksen muutoksenhakuun liittyviltä osin (191-193 §) lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ELY-keskuksen valitusoikeus rajataan koskemaan ensinnäkin sen toimivaltaan kuuluvia asioita (191 §) ja toisaalta sen valitusoikeus rajataan vaikutuksiltaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin (192 § ja 193 §) ELY-keskuksen tehtävien painottuessa jatkossa näihin ehdotetun 18 §:n mukaan.

Viranomaisella on valitusoikeus hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaisen muutoksenhakuoikeutta hallintolainkäyttöjärjestelmässä poikkeuksellisenä ja katsonut etenkin viranomaisen yleisen muutoksenhakuoikeuden voivan muodostua ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n 1 momentissa vaaditun asianmukaisen menettelyn kannalta, koska tällöin viranomaisen saatetaan nähdä asianosaisen mahdolliseksi vastapuoleksi (PeVL 4/2004 vp, s. 10/I, PeVL 36/2004 vp, s. 4/II, PeVL 37/2004 vp, s. 3/II). Edelleen perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaisen muutoksenhakuoikeutta hyväksyttävänä, jos se on lailla rajoitettu esimerkiksi oikeuskäytännön yhtenäisyyden ylläpitoon liittyviin perusteisiin taikka jos viranomaisen rajoitettua muutoksenhakuoikeutta voidaan asioiden laatu ja luonne huomioon ottaen pitää muuten perusteltuna. (PeVL 47/2005 vp, 45/2006 vp).

Kun ehdotetun 18 §:n 2 momentin mukaan ELY-keskuksen on valvottava, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon vaikutuksiltaan valtakunnalliset ja merkittävät maakunnalliset asiat, on ehdotettu 192 § yhdenmukainen ELY-keskuksen tehtävien ja toimivallan osalta ja valitusoikeutta voidaan pitää perustuslakivaliokunnan käytäntö huomioon ottaen perusteltuna.

Ehdotetun 192 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on selostettu, että käytännössä rakennusten merkittävyyttä arvioidaan rakennusperinnön inventoinneissa ja asiantuntijaselvityksissä ja että rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 8 §:ssä säädetään perusteista, joiden nojalla merkittävyyttä arvioidaan. Ehdotuksen perusteella käytännössä hallinto-oikeus ELY-keskuksen valituksen tullessa vireille ratkaisee, onko kyse rakennuksesta, joka on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä eli onko ELY-keskuksella valitusoikeutta asiassa. Tämä seikka olisi selkeyden vuoksi syytä tuoda esiin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotetulla 192 §:n muutoksella poistettaisiin ELY-keskuksen valitusoikeus kokonaisuudessaan maisematyölupaa koskevasta päätöksestä. Muutos menee pitemmälle kuin rakennuksen purkamislupaa koskeva ehdotus, jossa ELY-keskuksen valitusoikeus ehdotetaan rajattavaksi koskemaan ainoastaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävien rakennusten purkamislupapäätöksiä. Jatkovalmistelussa on syytä varmistua siitä, että ehdotus vastaa tarkoitustaan.

Ehdotetun 192 §:n toisen momentin molemmat virkkeet vaikuttavat olevan keskenään päällekkäisiä ja niissä säädetään samasta asiasta. Kyseistä momenttia on selkeytettävä jatkovalmistelussa.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Sami Manninen

Lainsäädäntöneuvos

Marietta Keravuori-Rusanen

